

TK na wniosek RPO zbada przepisy ustaw lustracyjnych – zapowiedź rozprawy przed TK

Na 19 kwietnia 2011 r., godz. 9.00 Trybunał Konstytucyjny wyznaczył rozprawę w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich, dotyczącego konstytucyjności zasad wyciągania konsekwencji za złożenie niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego przez osoby wykonujące zawody prawnicze, posiadające własne sądownictwo dyscyplinarne (sygn. K 19/08). Helsińska Fundacja Praw Człowieka złożyła w sprawie opinię "przyjaciela sądu".

RPO zakwestionował przepisy zarówno ustawy lustracyjnej z 2006 r., jak i ustawy lustracyjnej z 1997 r. dotyczące kompetencji sądów dyscyplinarnych wobec osób, które wykonują zawód sędziego, prokuratora, adwokata, radcy prawnego, radcy i starszego radcy Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa, notariusza oraz komornika, których oświadczenia lustracyjne uznane zostały przez sąd za niezgodne z prawdą. W jego ocenie zaskarżone przepisy są niezgodne z art. 2 Konstytucji RP, naruszając zasadę rzetelnej legislacji oraz art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP, stanowiąc nieproporcjonalne ograniczenie wolności wykonywania zawodu.

Stosownie do obecnie obowiązujących przepisów, w razie stwierdzenia przez sąd lustracyjny złożenia przez te osoby niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, sąd dyscyplinarny orzeka wobec nich karę skutkującą pozbawieniem pełnionej funkcji publicznej.

Obecna regulacja prawna jest konsekwencją wykonania przez ustawodawcę wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 11 maja 2007 r., sygn. akt K 2/07. W wyroku tym za niezgodny z Konstytucją Trybunał uznał z jednej strony brak kompetencji sądów dyscyplinarnych do orzekania o konsekwencjach "kłamstwa lustracyjnego" pozostałych poza sędziami osób wykonujących zawody prawnicze. Z drugiej natomiast strony, nałożenie na sąd dyscyplinarny obowiązku pozbawienia prawa wykonywania zawodu. TK wskazał na konieczność przyznania sądom dyscyplinarnym pewnego luzu decyzyjnego, tj. przyznania im realnej kognicji, a nie ograniczenie ich jedynie do roli notyfikacyjnej i przyznanie jedynie pozorów kognicji poprzez nałożenie obowiązku orzeczenia jednej możliwej sankcji.

Ustawodawca wykonując wyrok TK powrócił jednak do konstrukcji uznanej za niekonstytucyjną. Pomimo tego, że przewidział kompetencję sądów dyscyplinarnych do orzekania o

konsekwencjach "kłamstwa lustracyjnego" w stosunku do wszystkich osób wykonujących zawody prawnicze, ponownie związał on te sądy obowiązkiem orzeczenia kary dyscyplinarnej skutkującej pozbawieniem pełnionej funkcji, np. złożenia z urzędu, bądź skreślenia ze stosownej listy.

W ocenie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka sytuacja ponownego przyjęcia przez ustawodawcę rozwiązań ustawowych uznanych za niekonstytucyjne wymaga szczególnego napiętnowania. Sytuacja taka jest niedopuszczalna w demokratycznym państwie prawa.

Jednocześnie Fundacja wskazała na, nie podnoszone wcześniej, naruszenia procedury ustawodawczej przy uchwalaniu ustawy wprowadzającej zmiany do ustawy lustracyjnej, które już same z siebie mogą stanowić podstawę stwierdzenia niekonstytucyjności zaskarżonego przepisu.

Wniosek RPO dotyczy również ustawy lustracyjnej z 1997 r., która do katalogu funkcji publicznych zaliczała sędziego, prokuratora oraz adwokata. Również stara ustawa lustracyjna przewidywała kognicję sądów dyscyplinarnych jedynie w stosunku do sędziów, a ponadto nakazywała sądom dyscyplinarnym orzeczenie pozbawienia sprawowanej funkcji w następstwie stwierdzenia złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia, a zatem również wiązała im ręce.

W ocenie Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka uznanie określonego rozwiązania prawnego za niezgodne z Konstytucją na gruncie ustawy lustracyjnej z 2006 r. winno przekładać się na orzeczenie o niekonstytucyjności analogicznego rozwiązania na gruncie wcześniej obowiązującej ustawy lustracyjnej z 1997 r. Wymaga tego zasada równości wobec prawa, nakazująca takie samo traktowanie osób znajdujących się w takiej samej sytuacji prawnej.

Z tych względów Helsińska Fundacja Praw Człowieka w złożonej w TK w grudniu 2009 r. opinii "przyjaciela sądu" podzieliła stanowisko Rzecznika Praw Obywatelskich, iż kwestionowane przepisy zarówno ustawy lustracyjnej z 1997 r., jak i ustawy lustracyjnej z 2006 r. są niezgodne z art. 2 Konstytucji, z którego wynika zasada rzetelnej legislacji, jak i z art. 65 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji, jako naruszające w sposób nieproporcjonalny wolność wykonywania zawodu.

Trybunał Konstytucyjny rozpozna sprawę w 5-osobowym składzie, któremu będzie

przewodniczył sędzia TK Mirosław Granat, sprawozdawcą będzie sędzia TK Marek Kotlinowski.

[Opinia "przyjaciela sądu" Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka z dnia 23 grudnia 2009 r. w sprawie wniosku Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 20 czerwca 2008 r., sygn. K 19/08](#)

[Joomla SEF URLs by Artio](#)